

VISIE AANPAK HUISELIJK GEWELD EN KINDERMISHANDELING NOORD-HOLLAND NOORD

Juli 2014

De visie in het kort:

Hulp bij huiselijk geweld en/of kindermishandeling vindt zo snel mogelijk plaats en is bij voorkeur ambulante. Hierbij staat het welzijn en de veiligheid van het kind voorop.

Bij de totaalaanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling staat de aandacht voor preventie centraal.

Eventuele opvang vindt plaats in de eigen regio, zo mogelijk met inzet van het sociale netwerk. Alleen als de veiligheid daarom vraagt, is de opvang buiten de regio.

De aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling is altijd maatwerk.

Doel van deze visie:

De visie is opgesteld met de volgende doelen voor ogen:

1. Het voorkomen en waar nodig stoppen van huiselijk geweld en kindermishandeling in alle uitingsvormen.
2. Het ondersteunen van gezinnen om te komen tot een duurzaam veilige leefsituatie. Het voorkomen van intergenerationele overdracht.
3. Het terugdringen van recidive.

Subdoelstellingen en beoogde resultaten zullen worden benoemd in regionale actieprogramma's.

Inhoudsoverzicht

Hoofdstuk 1: Waarom een gezamenlijke visie?	Pagina 3
Hoofdstuk 2: Uitgangspunten	Pagina 6
Hoofdstuk 3: Over preventie, vroegsignalering, advies en snelle hulp	Pagina 8
Hoofdstuk 4: Over samenwerking, taakverdeling en regievoering	Pagina 10
Bijlage 1: Begrippenlijst	

Wat verstaan wij in deze visie onder:

Huiselijk geweld

Onder huiselijk geweld verstaan we geweld dat door iemand uit de huiselijke kring van het slachtoffer is gepleegd. Met huiselijke kring worden hier (ex-)partners, familieleden en huisvrienden bedoeld. Het woord huiselijk verwijst niet naar de plaats van het delict maar naar de relatie tussen pleger en slachtoffer. Het delict kan zowel binnenshuis als buitenshuis plaatsvinden. Bij huiselijk geweld kan het gaan om lichamelijk, psychisch of seksueel geweld. Het kan de vorm aannemen van (ex-)partnergeweld, kindermishandeling, verwaarlozing van ouderen of geweld tegen ouders.

Kindermishandeling

Onder kindermishandeling verstaan we elke bedreigende of gewelddadige interactie van fysieke, psychische of seksuele aard jegens een minderjarige, gepleegd door een volwassene met wie een relatie van afhankelijkheid of onvrijheid bestaat. Het gaat hier om actief of passief opgedrongen handelingen of gedrag waardoor de minderjarige ernstige fysieke of psychische schade kan oplopen.

Concreet gaat het hier om seksuele mishandeling, fysieke mishandeling, emotionele/psychische mishandeling, fysieke verwaarlozing, emotionele/psychische verwaarlozing en het getuige zijn van partnergeweld.

Gebiedsteam

Daar waar in deze notitie wordt gesproken over gebiedsteam verstaan wij ook sociaal wijkteam, jeugd- en gezinsteams, enzovoort.

Hoofdstuk 1

Waarom een gezamenlijke visie?

Inleiding

Dit is een gezamenlijke visie op huiselijk geweld en kindermishandeling van alle gemeenten in Noord-Holland Noord. In deze regiovisie hebben de gemeenten hun beleidsuitgangspunten en kaders geformuleerd met als doel tot een integrale aanpak te komen van huiselijk geweld en kindermishandeling. In de tweede helft van 2014 worden meer gedetailleerde regionale actieprogramma's opgesteld voor de regio's Kop van Noord-Holland, West-Friesland en Regio Alkmaar. Dit op basis van de in deze visie geschetste kaders en afspraken.

Landelijke toename Huiselijk Geweld en Kindermishandeling

Ondanks de goede initiatieven voor de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling, laten de cijfers zien dat we nog verder kunnen verbeteren. In Nederland is ruim 9 procent van de bevolking de afgelopen vijf jaar slachtoffer geweest van huiselijk geweld. In bijna 75 procent van de gevallen was sprake van ernstig huiselijk geweld. In 2009 is 2150 keer een tijdelijk huisverbod opgelegd. In de drie daaropvolgende jaren nam het aantal huisverboden in totaal met 64 procent toe. Ook bij het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling is een stijgende lijn te zien in het aantal contacten. In 2009 is bijna 60.000 keer contact opgenomen met een Advies- en Meldpunt Kindermishandeling (AMK) over een vermoeden van kindermishandeling. Sinds 2004 is het totale aantal eerste contacten bij het AMK met 75 procent gestegen. Deze cijfers zijn afkomstig uit de Factsheet 'Huiselijk Geweld: aard en omvang, gevolgen, hulverlening en aanpak', november 2013 (zie huiselijkgeweld.nl). Overigens hoeven de cijfers niet per se te duiden op een explosieve stijging van huiselijk geweld en kindermishandeling. Het kan ook zijn dat de bereidheid om (vermoedens van) huiselijk geweld en kindermishandeling te melden toeneemt bij zowel professionals als inwoners. De in 2013 ingevoerde Wet Meldcode (zie verderop) kan hier een rol in spelen. Maar ondanks het feit dat het aantal meldingen toeneemt, is er niet meer geld beschikbaar voor de aanpak.

Zes redenen voor een gezamenlijke visie

Er zijn zes belangrijke redenen om een geïntegreerde regiovisie te maken voor alle gemeentes in Noord-Holland Noord:

1. *Transitie Jeugdzorg*

Vanaf januari 2015 krijgen de gemeenten de verantwoordelijkheid voor de gehele keten op het gebied van jeugdzorg. Van preventie en vroegsignalering tot en met de (zware) gespecialiseerde zorg. Het is belangrijk dat de lokale aanpak van kindermishandeling goed is afgestemd op de jeugdzorg. Dit geldt ook voor de aanpak van geweld in huiselijke kring.

2. *Teruggang in financiële middelen*

In de 'Regioaanpak Veilig Thuis' van de VNG wordt ook de grote teruggang in financiële middelen genoemd, waarmee alle gemeenten worden geconfronteerd in het kader van de decentralisaties (Jeugd, AWBZ en Participatiewet).

Verder vindt vanaf 2015 een herverdeling plaats van de landelijke middelen voor de vrouwenopvang (de decentralisatie-uitkering Vrouwenopvang). Alkmaar krijgt daarbij als 'voordeelgemeente' een extra uitkering maar Den Helder krijgt minder geld. Tegenover het extra geld voor Alkmaar staan ook extra verplichtingen omdat de totale landelijke opvangcapaciteit gelijk moet blijven.

3. De Kanteling en de nadruk op preventie

Landelijk gezien zijn we bezig met de zogeheten Kanteling, waarbij meer dan ooit de nadruk komt te liggen op de eigen kracht en de eigen verantwoordelijkheid van betrokkenen en hun sociale netwerk..

4. Efficiënte schaalgrootte

De reden om te kiezen voor Noord-Holland Noord als schaalgrootte, is op de eerste plaats efficiëntie. Het is de schaalgrootte die ook gehanteerd wordt door de Veiligheidsregio, de GGD en verschillende andere organisaties. Verder is voor het inschakelen van bepaalde specialisten een dergelijke schaalgrootte noodzakelijk. Daarnaast willen we graag met één gezamenlijke visie een zoveel mogelijk eenvormige aanpak bevorderen voor dit hele gebied. Uiteraard met voldoende ruimte voor verdere regionale en lokale invulling. Hiervoor worden in de tweede helft van dit jaar regionale actieprogramma's opgesteld.

5. Het realiseren van één bovenregionaal Advies en Meldpunt Huiselijk Geweld en Kindermishandeling

Uit onderzoek is gebleken dat er een grote overlap is tussen de zaken die bij de AMK's en de SHG's behandeld worden. Vandaar dat door het hele land de functies van de Steunpunten Huiselijk Geweld (SHG's) worden samengevoegd met de functies van het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling (AMK).

Op 1 januari 2015 moeten alle gemeenten zo'n bovenregionaal Advies en Meldpunt Huiselijk Geweld en Kindermishandeling (AMHK) hebben gerealiseerd. Wettelijk wordt het AMHK ondergebracht in de nieuwe Wet maatschappelijke ondersteuning. De staatssecretaris ziet de samenvoeging als onderdeel van de stelselwijziging Jeugd. Begin 2014 hebben de 19 gemeenten in Noord-Holland Noord hebben ervoor gekozen om één AMHK in te richten op bovenregionaal niveau.

6. Knelpunten in de huidige situatie

Ook enkele gezamenlijk geconstateerde knelpunten dragen bij aan het belang van een gezamenlijke visie. Drie hiervan, lichten we hier graag nader toe.

Gebrek aan woningen

Als voor de veiligheid of gezien de traumatisering opvang niet langer vereist is, en er is geen mogelijkheid om terug te keren naar huis, moet een plek worden gezocht, waar vrouw en kinderen een nieuw leven kunnen opbouwen. Hiervoor zijn wel woningen nodig en dus goede afspraken met de woningcorporaties. Nu komt het nog te vaak voor dat de slachtoffers andere woonruimte moeten zoeken, terwijl de plegger in de echtelijke woning blijft. Op dit moment concentreert de uitstroom zich vooral in de centrumgemeenten Alkmaar en Den Helder. Omdat er onvoldoende woningen beschikbaar zijn, verblijven vrouwen soms langer in de opvang dan noodzakelijk is. Om

een tijdige uitstroom mogelijk te maken, zullen alle gemeenten maatregelen moeten nemen om woningen beschikbaar te hebben voor ouder en kinderen die uit de opvang komen.

Informatie delen

Bij de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling is transparant handelen belangrijk. Hierbij hoort ook het onderling uitwisselen van gegevens. Privacy mag nooit een argument zijn om niet te handelen als er sprake is van een onveilige situatie. De Wet op de jeugdzorg maakt het voor ketenpartners mogelijk om informatie uit te wisselen. Wij verwachten van professionals dat zij hiernaar handelen.

Behoeftte aan meer en beter samenwerken

We hebben te maken met een groot aantal organisaties dat zich bezighoudt met hulp en ondersteuning rondom huiselijk geweld en kindermishandeling. Om ervoor te zorgen dat consequent doelgericht gewerkt wordt met steeds het belang van de cliënt voorop, is een goede samenwerking onontbeerlijk. In de samenwerking zijn verbeteringen nodig en mogelijk. Een duidelijke structuur draagt hier aan bij.

Hoe is de situatie nu?

In Noord-Holland Noord zijn de gemeenten Alkmaar en Den Helder centrumgemeenten huiselijk geweld. Alkmaar is centrumgemeente voor de regio's Alkmaar en West-Friesland en Den Helder voor de Kop van Noord-Holland.

Noord-Holland Noord heeft drie Steunpunten Huiselijk Geweld (SHG's). In Alkmaar voor de regio Alkmaar, in Hoorn voor de regio West-Friesland en in Den Helder voor de Kop van Noord-Holland.

SHG's geven informatie en advies over huiselijk geweld aan iedereen die hiermee te maken heeft. Daarnaast zorgen zij ervoor dat de hulp snel op gang komt.

Noord-Holland Noord heeft één Advies- en Meldpunt Kindermishandeling, gevestigd in Alkmaar. Bureau Jeugdzorg zorgt hier voor de uitvoering en de financiën komen van de provincie.

Tot slot zijn er in Alkmaar en Den Helder opvanglocaties voor met geweld bedreigde vrouwen en hun kinderen.

Tijdelijk huisverbod en verplichte Meldcode

De afgelopen jaren zijn er twee wettelijke instrumenten bij gekomen voor het ingrijpen bij huiselijk geweld en kindermishandeling. Dat zijn de Wet tijdelijk huisverbod (sinds 2009) en de Wet Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling (sinds 2013).

Wat verstaan we in deze visie onder huiselijk geweld en kindermishandeling?

In deze visie gebruiken we de definities van huiselijk geweld en kindermishandeling zoals verwoord in de Factsheet 'Geweld in huiselijke kring' van het programma 'Een veilig Thuis' van de rijksoverheid. (Zie pagina 2).

Hoofdstuk 2

Uitgangspunten

Lokaal waar mogelijk en regionaal of bovenregionaal waar nodig. Dat is een belangrijk uitgangspunt in de regiovisie Noord-Holland Noord voor de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling. In deze visie ligt de nadruk op preventie, dus het voorkomen van huiselijk geweld en kindermishandeling.

Bij het opstellen van de visie zijn we uitgegaan van de nieuwe geïntegreerde visie die de vier grote steden (G4) voor deze onderwerpen aan de overige gemeenten hebben aangeboden.

In deze visie wordt niet gewerkt met een doelgroepenbeleid omdat uitgegaan wordt van maatwerk voor elke afzonderlijke situatie.

In de visie van de G4 zijn een paar duidelijke keuzes gemaakt voor de verdeling van lokale en (boven)regionale taken. Zo kunnen de onderdelen preventie, vroegsignalering, herstel en nazorg het beste worden uitgevoerd binnen de lokale sociale infrastructuur. Voorwaarde is wel dat specifieke deskundigheid op het gebied van huiselijk geweld en kindermishandeling aan de lokale structuur wordt toegevoegd.

Voor de aanpak van (acute) dreiging en escalerende onveiligheid is dat anders. In deze gevallen wordt gepleit voor een krachtige en snelle aanpak, in nauwe afstemming met politie en justitie. Het borgen van de veiligheid wordt daarom nadrukkelijk gepositioneerd in het veiligheidsdomein. Deze taken kunnen het beste (boven)regionaal worden geregeld. Dat geldt dus onder meer voor het Advies- en Meldpunt Huiselijk geweld en Kindermishandeling, de opvang en de relatie met het veiligheidshuis.

Uitgangspunten

Om de hiervoor geformuleerde doelen te bereiken, werken we met de volgende uitgangspunten

1. Veiligheid voorop

De veiligheid van alle betrokkenen moet duurzaam worden geborgd. Dit vraagt een aanpak in zeer nauwe samenwerking met politie en justitie en met het gebiedsteam.

2. Analyse, veiligheidsplan en hulpverleningsplan

De voorkeur gaat uit naar de gebiedsteams om bij (dreigende) problemen in gezinnen in een vroeg stadium preventief en zo nodig hulpverlenend optreden. Dit geldt in principe ook voor situaties van (dreigend) huiselijk geweld of kindermishandeling. Als daarvoor specifieke kennis m.b.t. de problematiek nodig is of de veiligheidssituatie vraagt hierom, dat kunnen de gebiedsteams het AMHK inschakelen voor advies, consultering of het doen van onderzoek. Het AMHK heeft echter een aantal wettelijke taken en bevoegdheden en vormt dientengevolge ook zelfstandige ingang voor signalen van huiselijk geweld of kindermishandeling. Cruciaal is dat beide teams elkaar informeren en met elkaar afstemmen.

Na iedere melding bij het AMHK, maken de experts in overleg met het gebiedsteam een analyse van de situatie in het gezin, de familie of het huishouden en van de oorzaken die tot het geweld of de mishandeling hebben geleid. Op basis hiervan maakt het AMHK een veiligheidsplan en adviseert het AMHK het gebiedsteam over het hulpverleningsplan.

In het geval dat een melding bij het gebiedsteam binnenkomt informeert het team altijd het AMHK, maar kan het er voor kiezen om de melding zelf op te pakken. Ook dan werkt het gebiedsteam met veiligheids- en hulpverleningsplan. Het AMHK kan daarbij desgewenst adviseren.

Sub regionaal worden hiertoe nader afspraken gemaakt.

3. Duidelijkheid in de regie, uitgaande van één gezin, één plan, één regisseur

Voor een goede en efficiënte aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling is duidelijkheid over de taakverdeling en regievoering van het grootste belang.

4. Inzet van eigen kracht en het gebruik van het sociale netwerk

De effectiviteit van hulpverlening neemt toe als we gebruik maken van zelfregie en de eigen kracht van betrokkenen en hun netwerk.

5. Het intact houden van de sociale omgeving

Betrokkenen moeten, ook na incidenten met huiselijk geweld en/of kindermishandeling, zoveel mogelijk binnen hun eigen sociale omgeving kunnen blijven functioneren.

6. Visie op de hulpverlening

Professionals werken nauw samen in direct contact met de betrokken gezinnen. Dit gebeurt volgens de methodiek 'Eén gezin, één plan, één regisseur'.

7. Kinderen eerst

Als er kinderen aanwezig zijn, wordt in de veiligheidsplannen steeds de prioriteit gegeven aan het duurzame herstel van hun veiligheid en wordt gestreefd naar het creëren van een situatie die hen de beste kansen geeft op een normale ontwikkeling.

8. Het zonder drempels kunnen bespreken van vermoedens

Het moet voor elke inwoner, in alle buurten, wijken en dorpen, buitengewoon eenvoudig zijn om zonder drempels vermoedens van huiselijk geweld of kindermishandeling te bespreken met professionals.

9. Preventie

Er moet serieus en planmatig werk worden gemaakt van het voorkomen van huiselijk geweld en kindermishandeling. Door tijdig te signaleren en hulp te bieden kan escalatie in veel gevallen worden voorkomen.

Hoofdstuk 3

Over preventie, vroegsignalering, advies en snelle hulp

Uiteraard willen we huiselijk geweld en kindermishandeling liever voorkomen dan dat we achteraf moeten optreden omdat het is gebeurd. Door tijdig te signaleren en direct hulp te bieden kan escalatie in veel gevallen worden voorkomen. Preventie vormt daarom de basis van de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling.

Het feit dat gemeenten vanaf 1 januari 2015 verantwoordelijk zijn voor jeugdzorg is een mooie kans om het voorkomen van huiselijk geweld en kindermishandeling nog meer prioriteit te geven.

De laatste tijd wordt meer dan ooit de aandacht gericht op het versterken van de zelfredzaamheid, het inschakelen van het eigen netwerk van cliënten, preventie, vroegtijdig signaleren en tijdig ingrijpen als dat nodig is. De decentralisaties in de zorg en de bijbehorende bezuinigingen spelen daarin zeker een rol. Als het gaat om het voorkomen van huiselijk geweld en kindermishandeling, ligt hier voor gemeenten een duidelijke kans.

Melding vaak pas na jaren

De ervaring leert dat huiselijk geweld vaak een voorgeschiedenis heeft van jaren, voordat het bij de Steunpunten Huiselijk Geweld bekend wordt. Een lange periode waarin wellicht al van alles had kunnen gebeuren op het gebied van advies en ondersteuning. Als het probleem al een aantal jaren speelt, voordat het gemeld wordt, zijn extra grote inspanningen nodig om er iets aan te doen. In een aantal gevallen moeten vrouwen en hun kinderen dan zelfs het huis verlaten en tijdelijk in de opvang verblijven.

Het zal duidelijk zijn dat voorlichting, preventie, vroegtijdig signaleren en het bijtijds bieden van relatief lichte vormen van ondersteuning veel leed bij slachtoffers en verstoorde ontwikkeling bij kinderen kan voorkomen. Daarbij komt dat op deze manier veel dure hulpverleningstrajecten niet meer nodig zijn.

Algemeen preventief aanbod

Met een goed regulier aanbod, bijvoorbeeld op het gebied van opvoedingsondersteuning, kunnen we al bijdragen aan de preventie van huiselijk geweld en kindermishandeling. Daarnaast is het goed om na te denken over specifiek aanbod. Denk bijvoorbeeld aan niet soepel verlopende echtscheidingen waarvan kinderen maar al te vaak de dupe zijn. Zowel de Raad voor de Kinderbescherming als het AMK geeft duidelijk aan dat laagdrempelige ondersteuning en hulpverlening op dit gebied veel problemen kan voorkomen. In sommige gevallen kunnen hiermee ook maatregelen in het gedwongen kader voorkomen worden.

Het verstrekken van advies

Een algemene adviesfunctie moet bereikbaar zijn in de directe omgeving van de inwoners. Voor de hand liggende plekken zijn gebiedsteams, de praktijk van de huisarts, het Centrum voor Jeugd en Gezin of de peuterspeelzaal, de school, de wijkverpleegkundige en het maatschappelijk werk. Al deze professionals moeten een eerste inschatting van de veiligheidsrisico's kunnen maken en weten wanneer zij specialistische kennis moeten inschakelen. De meldcode wijst hierbij de weg.

Waar nodig kunnen de professionals de medewerkers van het gebiedsteam of het AMHK inschakelen voor nadere consultatie. Alle inwoners moeten erop kunnen vertrouwen dat de professionals weten wat ze moeten doen.

Vroegsignalering

Ook als inwoners zelf niet aankloppen bij de professional, moeten professionals in al hun professionele contacten hun oren en ogen wijd open houden om signalen op te merken die zouden kunnen wijzen op geweld in huiselijke kring. Het is belangrijk dat professionals breed getraind zijn in het signaleren van huiselijk geweld en kindermishandeling. Zoals de Wet meldcode aangeeft, moeten organisaties zelf zorgdragen voor voldoende aanbod van deskundigheidsbevordering op dit gebied.

Snelle hulpverlening

De ervaring leert dat de bereidheid om hulpverlening te accepteren het grootst is als de hulp zo snel mogelijk wordt ingezet. Een incident breekt de verhoudingen in het gezin open en maakt verandering mogelijk. Als het op gang brengen van de hulp te lang duurt, zal het systeem zich snel weer sluiten.

Handelingsverlegenheid

Professionals zijn vaak handelingsverlegen als het gaat om het melden van zorgen over geweld in huiselijke kring en kindermishandeling. Zij zijn bang dat de vertrouwensband wordt beschadigd met het gezin of één van de gezinsleden en dat hierdoor het zicht op het gezin verloren gaat; of zij vinden het moeilijk het gesprek hierover aan te gaan, gezien de eventuele gevolgen.

Handelingsverlegenheid mag echter nooit een reden zijn om niet in te grijpen. Het gebruik van de meldcode zorgt ervoor dat professionals altijd op de juiste manier handelen als zij zorgen hebben over mogelijke kindermishandeling of geweld in huiselijke kring. De organisaties die met de meldcode (moeten) werken hebben een verantwoordelijkheid in het bespreekbaar maken van de thematiek en het leren werken volgens de meldcode. De gemeenten hebben hierin een toezichthoudende taak en bevoegdheid.

Hoofdstuk 4

Over samenwerking, taakverdeling en regievoering

Bij het voorkomen en bestrijden van huiselijk geweld en kindermishandeling is een groot aantal organisaties betrokken. Daarom zijn een heldere structuur en duidelijke afspraken over taakverdeling en regievoering noodzakelijk.

Daarbij gooien we niet weg wat goed loopt, maar zoeken we de kansen die de transities ons bieden. Belangrijk uitgangspunt is dat er een beweging gemaakt moet worden naar waar het allemaal begint, met het accent op preventie, vroeg signaleren en het bijtijds met lichte ingrepen bijsturen. We zoeken de oplossing niet in allerlei nieuwe methodieken en producten, maar vooral in het versterken van de samenwerking en professionalisering. Daarbij is het belangrijk dat de cliënt en niet het organisatiebelang voorop staat. Hulp wordt alleen ingezet als vooraf duidelijk is welk resultaat hiermee geboekt kan worden. Gewerkt wordt met één gezin, één plan, één regisseur en met bewezen effectieve methodieken.

Het gezin heeft de regie

In de meeste gezinnen gaat het goed. Als er problemen ontstaan zijn mensen, soms met lichte hulp, meestal goed in staat één en ander weer in goede banen te leiden. Ook als het moeilijker wordt, blijft het gezin zo lang mogelijk de regie houden. Daarbij wordt ook actief het sociale netwerk van het gezin betrokken. Hulpverleners staan naast het gezin en nemen het niet over. Als er meerdere hulpverleners rond een gezin staan, is het wel belangrijk dat de hulpverlening goed gecoördineerd wordt. Deze zorgcoördinatie wordt – als het gezin dit niet zelf kan – uitgevoerd door een professional van één van de betrokken organisaties, vaak een lid van het gebiedsteam.

Gebiedsteams

Een belangrijke stap in het verbeteren van de samenwerking is het werken in gebiedsteams. De organisatie van zo'n gebiedsteam is per gemeente verschillend, maar het gaat steeds om een team van professionals die aansluiting zoeken bij de bewoners van een buurt of wijk. De beweging de voorkant, moet vooral in dit team vorm krijgen. Het team is verantwoordelijk voor het ondersteunen van gezinnen en kan zelf lichte vormen van hulp bieden. Zo nodig kan, in overleg met het gezin, specialistische hulp worden ingezet. Specialistische hulp schuift aan zolang dat nodig is, maar het gebiedsteam houdt (samen met het gezin) de regie. Daarbij kan een vergelijking gemaakt worden met de huisarts, die als constante factor optreedt naar zijn patiënten, ook als een specialist wordt ingeschakeld. Waar nodig maakt het gebiedsteam, samen met het gezin en de andere hulpverleners, een hulpverleningsplan.

Er kan een situatie ontstaan waarbij er zorgen zijn over de veiligheid of de ontwikkelingsmogelijkheden van kinderen in een gezin. In dat geval gaat het gebiedsteam met de ouders, en afhankelijk van de leeftijd ook met het kind, in overleg over hulp. Als er desondanks zorgen blijven, kan de nodige druk op de ouders worden uitgeoefend om de aangewezen hulp te accepteren (drang). Zo nodig kan het gebiedsteam daarbij de expertise van een jeugdbeschermer van een gecertificeerde instelling inschakelen. Gecertificeerde instellingen zijn: de opvolger van Bureau Jeugdzorg, het Leger des Heils en de William Schrikker Groep.

AMHK

Als er sprake is van huiselijk geweld of (vermoedens van) kindermishandeling, kan het gebiedsteam de expertise van het AMHK invoeren. Burgers en professionals kunnen het AMHK ook rechtstreeks benaderen. Het AMHK heeft een meld- en adviesfunctie en kan zo nodig gebruik maken van haar onderzoeksbevoegdheid. Ook heeft het AMHK een rol bij de hulpverlening die wordt ingezet na bijvoorbeeld het opleggen van een huisverbod. Het AMHK adviseert het gebiedsteam met betrekking tot het hulpverleningsplan. In alle gevallen koppelt het AMHK terug aan het gebiedsteam en de melder.

In die gevallen dat zorgen over de veiligheid en/of bedreigingen voor de ontwikkeling van kinderen niet voldoende kunnen worden weggenomen, kan de casus worden besproken in het op- en afschalingsoverleg. Dit gebeurt altijd in nauw overleg tussen het AMHK en het gebiedsteam.

Op- en afschaling

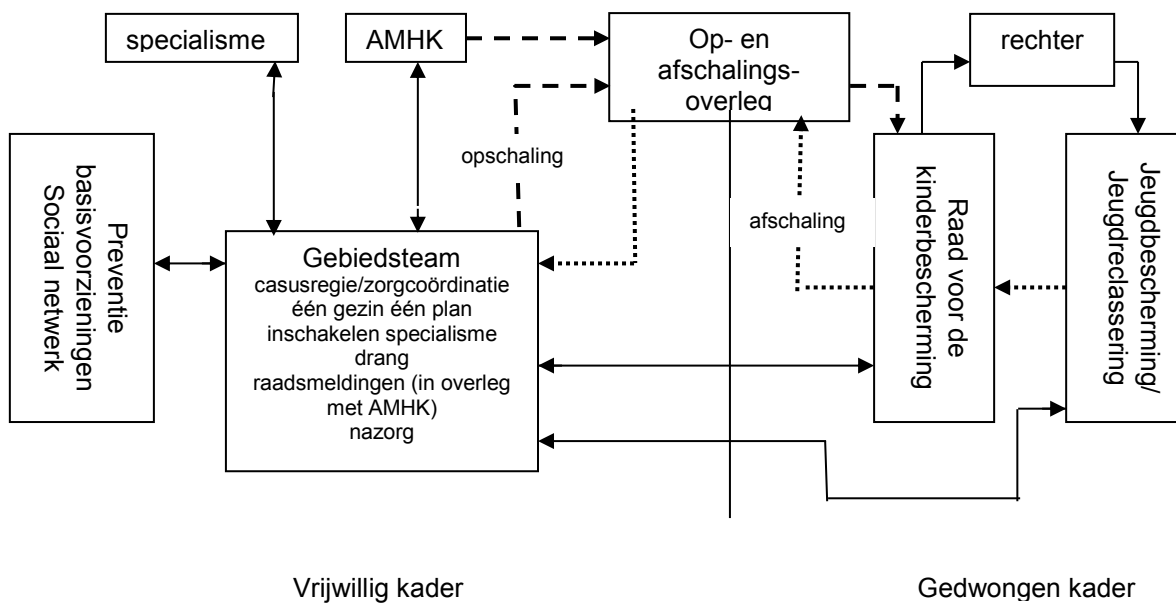
Als de zorgen over een kind of jongere op de hiervoor beschreven wijze niet voldoende kunnen worden weggenomen, worden de problemen besproken in een wekelijks op- en afschalingsoverleg. Dit overleg wordt voorgezeten door een vertegenwoordiger van of namens de gemeente(n). Verder zijn vertegenwoordigd: de gecertificeerde instelling(en), de Raad voor de Kinderbescherming, de professionele partij die het kind of de jeugdige heeft aangemeld en het AMHK. De ouders worden ook voor dit overleg uitgenodigd, tenzij de veiligheid van het kind of hulpverleners dit verhindert.

Tijdens het op- en afschalingsoverleg wordt gekeken of in het voortraject voldoende is gedaan. Zo niet, dan kan alsnog vrijwillige hulpverlening worden ingezet, zo nodig gepaard met drang.

Als de zorgen hiermee niet kunnen worden weggenomen en de veiligheid van het kind in het geding blijft, wordt de Raad voor de Kinderbescherming gevraagd om onderzoek te doen. Zo nodig vraagt de Raad de rechter om een beschermingsmaatregel op te leggen (onder toezichtstelling, voogdij, uit huis plaatsing, jeugdreclassering). De RvdK kan in het kader van een strafrechtelijk traject ook een jeugdreclasseringsmaatregel vragen aan de rechter. Zo'n beschermingsmaatregel of jeugdreclasseringsmaatregel wordt uitgevoerd door één van de gecertificeerde instellingen.

Een beschermingsmaatregel is, evenals een jeugdreclasseringsmaatregel, tijdelijk. Als de maatregel kan worden opgeheven, wordt dit besproken in het op- en afschalingsoverleg. Hier wordt gekeken welke ondersteuning er vanuit het gebiedsteam, het sociale netwerk en eventueel door hen ingeschakelde specialistische hulpverlening nodig is om te zorgen dat het gezin de verantwoordelijkheid kan blijven dragen.

Eén en ander is op de volgende pagina schematisch weergegeven.

Toegang tot de opvang

Niet alleen voor de kinderen, maar ook voor volwassen slachtoffers van geweld, kan de situatie zodanig ernstig zijn dat ambulante hulpverlening niet voldoende is om het geweld te doen stoppen. Voor de beoordeling hiervan is specifieke deskundigheid noodzakelijk, met name waar het gaat om situaties met een hoog veiligheidsrisico, zoals eerdergerelateerd geweld, psychiatrische problematiek en geweld verbonden met criminele milieus.

In deze situaties is een nauwe samenwerking nodig tussen het AMHK, de instellingen voor vrouwenopvang en de politie. Zij beoordelen gezamenlijk of opvang in de regio wenselijk of noodzakelijk is, dan wel dat een beveiligde situatie elders in het land noodzakelijk is.

Aanmeldingen kunnen ook los van het AMHK bij de opvang terecht komen op grond van de afspraken rond de landelijke toegang. Deze instelling kijkt eerst of een kort ambulant traject voldoende is om de veiligheid te garanderen. Dit traject wordt dan (vanwege de benodigde expertise) door de opvanginstelling uitgevoerd. Alleen als dit echt niet mogelijk is, wordt een (crisis)plek in de opvang gezocht. Daarbij zijn de landelijke afspraken over de toegang van de opvang leidend. De plaatsing in de opvang duurt zo kort mogelijk en wordt gecombineerd met een ondersteuningstraject om de veiligheid op zo kort mogelijke termijn te garanderen.

In een aantal gevallen vraagt de problematiek van cliënten in de opvang langduriger ondersteuning om weer een bestaan te kunnen opbouwen. In die gevallen kan een periode van begeleid wonen vanuit de opvanginstelling noodzakelijk zijn. Ook dan geldt de regel dat dit zo kort mogelijk moet duren.

Het inzetten van het sociale netwerk en het waar nodig hulp aanbieden bij het opbouwen van een (nieuw) netwerk, vormt een integraal onderdeel van de hulpverlening, zowel in de opvang als bij het begeleid wonen.

Huiselijk geweld, kindermishandeling en het veiligheidsdomein

Een belangrijk onderdeel in het eerste stadium van het proces is de afstemming met politie en justitie. In veel gevallen komt de melding bij de politie binnen en is de politie ook als eerste ter plaatse. Afstemming met justitie is van groot belang omdat daarmee een systeem van dwang en drang kan worden gecreëerd dat ondersteunend kan zijn aan het in te zetten hulp- en zorgtraject. Het is belangrijk dat er één ingang vanuit het veiligheidsdomein naar het AMHK komt en andersom.

Als we kijken naar de rol van het Veiligheidshuis ten opzichte van het AMHK, zou deze vooral aanvullend en faciliterend moeten zijn. Als sprake is van een justitieel traject in combinatie met mutiproblematiek in het gezin kan in het Veiligheidshuis een Individueel Casusoverleg worden gepland. In dit overleg kan de afstemming tussen het justitieel en hulpverleningskader plaatsvinden.

Procesregie

Onder procesregie verstaan we hier het evalueren van de werkwijze en samenwerking en het voortdurend streven naar verbetering. Dit is een gedeelde verantwoordelijkheid van de teamleiders van de gebiedsteams en de leidinggevende van het AMHK. Zij onderhouden hiertoe goede contacten met alle betrokken ketenpartners, maken operationele afspraken en spreken partijen hier ook op aan.

Zij overleggen per subregio regelmatig met de gemeentelijk voorzitters van de op- en afschalingsoverleggen. Vanuit dit overleg wordt ook advies gegeven aan de gemeentelijke beleidsmakers.

Financiën

Voor het financieren van de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling hebben we te maken met de volgende geldstromen:

1. De decentralisatieuitkering vrouwenopvang die via de centrumgemeenten Alkmaar en Den Helder binnenkomt.
2. De financiële middelen van de huidige AMK's, die overgedragen zullen worden aan alle gemeenten.
3. De middelen die gemeenten nu besteden aan onder meer de SHG's.

Nadere afspraken rond de financiering van de aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling zullen worden gemaakt in de regionale actieplannen.